

Svitanie

Číslo 4/2023

Ročník 22

**Časopis farnosti sv. Michala Archanjela
v Závode**

Šéfredaktorka:

Ivana Potočnáková

Redakčná rada:

Pavol Černý

Samko Černý

Peter Kudláč – farár

Alena Pavelková

Veronika Prévajová

Gabriela Tarasovičová

Peter Vrablec

Jazyková korektúra:

Anna Mäsiarová

Tlač a grafika:

Tlačiareň Luna,

Moravský Svätý Ján

Vydavateľ:

Farský úrad Závod,

www.zavodfarnost.sk.

Vydávané pre vlastnú potrebu.

ÚVODNÍK

Vianoce

„Nebo sa sklonilo k zemi, dotklo sa človeka, prichádza Boh s odpustením, lásku si oblieka.“ Týmito slovami sa začína jedna krásna vianočná pieseň. A – hej, presne o tomto sú Vianoce. Môže nám moderný skomercializovaný svet rozprávať čo len chce, ale Vianoce nám ponúknuť nevie. Hoci ponúka očiam vianočnú výzdobu už od septembra, hoci nám púšťa vianočné koledy už mesiace pred Vianocami a tým sa nám snaží naznačiť, že adventné stíšenie, očistenie, pripravenie cesty pre Spasiteľa nepotrebujeme, ponúka len atrapu Vianoc. Rozpráva síce o radosť, šťastí, pokoji, ale nakoniec – nič z toho... Veď vidíme ten „pokoj“, ktorý sa volá vojnou spojenou s utrpením a zabíjaním v mnohých končinách sveta. Vidíme to „šťastie“, ktoré si bohatí ľudia budujú na tom, že chudobným zoberú aj to posledné a pošliapu ich základné ľudské práva. Sme svedkami aj tej „radosť“, ktorá sa dá nazvať znuđenosťou, lebo tomu, kto má všetko, sa už ničím nezavďačíte. Nič mu nie je dosť dobré, nič mu nie je sväté, z ničoho sa nevie tešiť a byť za to vďačný. Teda – kto snáva o takýchto Vianociach spojených s ničnerobením, napchatým bruchom a kopou drahých zbytočností pod

stromčekom, toho už vopred ľutujem. Je to chudák, ktorý z Vianoc nepochopil absolútne nič... A veruže je na svete – i našom okolí – veľa takýchto chudákov chorých na nedostatok lásky.

Pretože Nebo sa sklonilo k zemi, Boh – Láska sa stáva jedným z nás, aby sa k nám mohol priblížiť doslova na dosah. Prináša nám ten najväčší dar – odpustenie, bez ktorého by sme nikdy nemohli vstúpiť do ŽIVOTA. Učí nás milovať nezištné – božsky, budovať civilizáciu dávania, života v plnosti, zasieva nám do duše Božie kráľovstvo.

Nájde sa aspoň niekto, kto Bohu – Človekovi, narodenému na Vianoce – poďakuje, kto prijme ponuku jeho záchranného plánu pre ľudstvo, kto bude ochotný s Ním spolupracovať? Kto si z Vianoc neurobí sviatky hedonizmu, sviatky uspokojovania sebeckých chutí a zlatú baňu na peniaze? Božie Dieťa, v ktorom sa Nebo sklonilo k zemi a dotklo sa človeka, počíta so spoluprácou každého z nás. On nie je násilník, čaká, až sa slobodne rozhodneme a povieme mu svoje ÁNO. U niektorých čaká celý život, celý ľudský život. A neprestane čakať, neunaví sa, až mu nakoniec dotýčný, hoc na smrteľnej posteli, povie áno – stane sa tak víťazom.

Žiaľ, veľa je takých, ktorí ani v kri-

tických chvíľach nedajú šancu Láske. Láske, ktorá sa aj pre nich obetovala. Zatratia tak sami seba. Ako veľmi to musí bolieť Boha – Lásku. Avšak stále je veľa tých, čo Mu svoje áno povedia oveľa, oveľa skôr a naplnení Božou láskou, vedení Duchom Svätým dávajú svetu život. Cez nich sa potom Spasiteľ narodený na Vianoce v Betleheme dotýka aj v dnešných časoch človeka. Cez nich dáva aj ostatným ľuďom pocítiť, že to má zmysel, že sa oplatí bojovať proti zlu, sebecstvu a každej neláske a premáhať ich dobrom, obetavosťou a láskou, jednoducho sa dať do služieb Ježiša – Lásky, civilizácie života a budovania Božieho kráľovstva. Drahý priateľ, priateľka, prijmeš aj ty túto Jeho ponuku a naplníš svoj život? Betlehemske Dieťa čaká aj na tvoje ÁNO...

*Požehnané vianočné sviatky
a ochotu dať sa celkom do služieb
betlehemskeho Dieťaťa – Lásky
vám zo srdca praje a vyprosuje
váš duchovný otec Peter*

ZO ŽIVOTA NAŠEJ FARNOSTI

Ten deň mi vryl nezmazateľný znak

Pre mňa a ostatných birmovaných to bol naozaj veľký deň. Tešili sme sa a očakávali príchod Ducha Svätého do našich sŕdc. Cesta k prijatiu Ducha Svätého sa nám zdala dlhá, nekonečná 😊. Výrazne k tomu prispela celosvetová pandémie covidu. Na prijatie sviatosti sme sa pripravovali každý piatok na stretnutiach, kde pán farár s nami preberal rôzne témy. Občas to bolo náročné, počúvať po celom týždni strávenom v škole. Príprava bola občas náročná, ale s podporovaním a pomocou pána farára sme to spoločnými silami zvládli. Aj keď je pravda, že to s nami nemal ľahké.

Tri týždne pred birmovkou sme mali takú „malú maturitu“. Aspoň sme si vyskúšali, čo nás čaká. Poviem vám, že to boli ešte väčšie stresy, ako pri ústnom skúšaní v škole pred celou triedou. Dva dni pred birmovkou sme mali osobitné stretnutie s Otcom biskupom. Stretnutie vo mne zanechalo milé a príjemné spomienky.

Nadišiel „deň D“ – 22. október. A boli to stresy. Sviatosť birmovania bola vyslúžená 30 birmovancom, teraz už dospelým kresťanom. Chlapci boli oblečení v oblekoch a dievčatá mali pekné šaty. Všetko bolo krásne. Pripadla mi úloha poďakovania Otcovi bis-

kupovi pred všetkými prítomnými, z ktorej som mala trému. Ale myslím si, že som to zvládla dobre. Počas sv. omše sme si obnovili krstné sľuby a pri samotnom birmovaní som prijala birmovné meno Emília. Vybrala som si ho preto, lebo moja prababka sa tak volala, ale hlavne preto, lebo ma zaujal život svätice Svätej Emílie de Vialar. Od tejto udalosti cítim vnútorný pokoj. Na tento deň budem ešte dlho spomínať, pretože mi vryl nezmazateľný znak. Prijala som Ducha pravdy, Ducha Svätého.

Ako sa spätne vraciam v myšlienkach, zisťujem, že stretnutia mi budú chýbať. Boli dni, kedy nás to otravovalo, ale aspoň sme sa všetci priatelia spolu stretli a porozprávali. Počas prípravy som si nemyslela, že to niekedy poviem, ale už teraz mi stretká chýbajú.

Terezka • Foto: archív farnosti

MENO	BIRMOVNÉ MENO
Balogh Samuel	LUKÁŠ
Blažek Kevin	PETER
Diviak Marco	PETER
Hajdin Samuel	PETER
Hajdinová Viktória	ANNA
Hollá Jana	MÁRIA
Hollý Marek	PETER
Hollý Tomáš	ŠTEFAN
Chvátaľ Marek	DOMINIK
Izakovič Timotej	JÁN
Kopiarová Ema	KATARÍNA
Kopiar Lukáš	PETER
Korčeková Sofia	MÁRIA GORETTI
Krajčír Krištof	PETER
Krajčírová Gréta	VERONIKA
Linder Kristián	PAVOL
Pšenícová Laura	NIKOLETA
Puškáč Filip	MATÚŠ
Rusňáková Vanesa	JOHANA
Slezák Patrik	PETER
Spusta Maximilian	JÁN
Strmenská Terézia	EMÍLIA
Szitás Nicolas	KRISTIÁN
Ševečková Natália	ISABEL
Šišolák Samuel	JOZEF
Vrabček Ján	MICHAL
Vrabček Oliver	MAREK
Vrabček Viliam	MAREK
Vrablecová Veronika	KATARÍNA
Zelenka Adam	MARTIN

Dokázali sme to. Aj v našom kostole vládol úsmev

Aj vám sa zdá, že naše tváre v kostole sú často meravé? Bez radosti, dokonca aj bez tej evanjeliovej? Nezdá sa vám to, je to tak. Ak ste sa však už zmierili s tým, že iné to nebude, nevažajte hlavu. Iné to môže byť. Stačí malý impulz, drobné vybočenie z rituálnej istoty, ktorá nám zrejme už zovšednela.

Na závodské hody, sviatok patróna nášho farského kostola archanjela Michala, bol na oboch svätých omšiach kazateľom riaditeľ Pápežských misijných diel Ivan Kňaze. Slávnostné sväté omše sa v nedeľu 1. októbra niesli v znamení 126. výročia posvätenia nášho kostola a jeho patróna. Chrám ako dom modlitby, za ktorý vďačíme našim predkom, opísal kazateľ slovami úcty, dôstojnosti, hlbokoj a živej viery a lásky. Pripomenul, že správnou cestou na pozvanie tých, ktorí nemerajú vo všedný deň či každú nedeľu cestu do domu nášho Pána, nie je nátlak, nie sú výčitky ani hystéria. Tou správnou cestou je vlastné svedectvo života vo viere. Ivan Kňaze nám zaželelal, aby sme do kostola prichádzali hľadať pokoj, radosť a lásku. A aby sme ju tam aj nachádzali.

Hrdinom sv. omše sa stala plyšová hračka. „Kto by chcel takéhoto somárika?“ spýtal sa na záver kazateľ a pozval všetky deti pred oltár. „Podme si spolu zaspievať a kto bude spievať

najhlasnejšie, ten získa somárika.“ La, la, la, dnes je nedeľa... nieslo sa kostolom. Každá sloha piesne hlasnejšie a hlasnejšie. Detské hlásky pridávali na decibeloch a dospeli na úsmevoch. Atmosféra v kostole bola razom skutočne radostná. Až taká, že sa nám nechcelo odísť. A plyšový oslík skončil v rukách dievčatka s ružovou čelenkou.

Ivana • Foto: autorka

Som šťastný riaditeľ

Tohtoročné závodské hody boli pre účastníkov svätej omše nezvyčajné. Obe hodové omše celebroval nie náš pán farár Peter Kudláč, ale vzácny hosť – Ivan Kňaze, riaditeľ Pápežských misijných diel (PMD) na Slovensku. Redakcia Svitania sa rozhodla predstaviť ho našim farníkom.

♦ Pán riaditeľ, ako ste sa dostali k sláveniu omši v Závode?

Na pozvanie vášho pána farára, s ktorým sa poznáme ešte zo seminára. Prísť k vám na hody som nemohol odmietnuť. Bol som aj zvedavý, lebo nikdy predtým som o Závode nepočul.

♦ Aké dojmy máte z vášho krátkeho pobytu v obci?

Veľmi dobré. Podľa dohody som odsľúžil obe hlavné omše, najmä na druhej bolo aj hodne mladých. Zostal som ešte na obed - na dobrou husacinu. Potom som odišiel, takže ďalší hodový program neviem posúdiť. No, okolie kostola máte pekne upravené, vnútrajšok je čistý, dýchajúci novotou, architektonicky pekne urobený. Dúfajme, že bude na všeobecný úžitok ešte dlho slúžiť. Vidno, že Peter je starostlivým správcom farnosti.

♦ Keď ho poznáte ešte zo štúdií, prezradte nejakú spomienku na neho.

Joj, tak týmto neviem poslúžiť. V seminári nás bolo veľmi veľa: 97 prvákov, vyše 80 druhákov. A ja vlastne ani neviem, či sme boli v jednom ročníku. No, myslím, že bol mladší, určite nebol mojím priamym spolužiakom.

♦ Vy ste boli farárom v dvoch farnostiach, takže viete, čo to všetko obnáša. Bolo náročné vymeniť farnosť za PMD?

Nie, naopak - veľmi som sa tešil. Viete, bol som 21 rokov farárom, predtým tri roky kaplánom. Posledná farnosť, Pruské, zahŕňala osem dedín, vyše sedemtisíc ľudí a strávil som tam desať rokov. Po tomto čase sa obvykle končí a odchádza inam. Mne sa príliš nechcelo rozbiehať zasa všetko od začiatku v nejakej ďalšej farnosti, preto som privítal ponuku riadiť PMD na Slovensku.

♦ Ako sa vlastne radový farár - jeden z mnohých - stane riaditeľom takej dôležitej ustanovizne?

Pre tú službu ma v roku 2018 oslovila Konferencia biskupov Slovenska (KBS) - či by som prijal. A keď som

súhlasil, odporučili ma ústrediu v Ríme. Odtiaľ som následne dostal dekrét na päť rokov od kardinála Filoniho, ktorý mal vtedy misie na starosti. Viete, o také miesto sa nežiada, človek je oslovený. V KBS si ma zrejme vyhládli ešte za môjho pôsobenia v Pruskom. Určite zavážilo, že som bol aktívny v Hnutí kresťanských spoločenstiev detí (eRko) a tiež v Dobrej novine. Mal som aj isté manažérske skúsenosti, viedol som detské pastoračné centrum a cez eRko rozbiehal projekty ako Vypni telku, zapni seba, Detský čin pomoci, Misijná púť detí, na fare som viedol rôzne kurzy pre mladých s deťmi. Asi aj toto všetko pomohlo, že ma oslovili. A mne to vtedy padlo lepšie ako ísť do ďalšej farnosti.

◆ **A teraz, po piatich rokoch, neľutujete?**

Určite nie, som šťastný, že som ponuku prijal. Mám radosť z tejto služby. Pracujem s dobrým, kreatívnym tímom, vytvárame veci pre ľudí, deti i pre samotné misijné dielo. Veľmi ma to baví.

◆ **A zrejme je s vami spokojnosť aj tam vyššie, keďže vás potvrdili vo funkcii na ďalšie päťročné obdobie...**

Najprv to musí, samozrejme, opätovne potvrdiť biskupská konferencia. Väčšinou keď ten človek chce a nie je tam nič závažného, pokračuje ďalších päť rokov.

◆ **Takže pokiaľ nevyhoríte, môžete byť na tomto poste stále?**

To už nie. V Ríme teraz všeobecne

nastavili veci tak, že funkcie sú na päť rokov s možnosťou len jedného predĺženia.

◆ **Čo je náplňou práce riaditeľa PMD?**

Pomáhať misijným krajinám a vzbudzovať aj na Slovensku povedomie - u detí i dospelých -, že sú vo svete krajiny, ktoré sa majú oveľa horšie ako my. A s ohľadom na to, že patríme do jednej cirkvi, môžeme si vzájomne pomáhať. Modlitbou, ale aj finančne. Forma pomoci je taká, že chudobné krajiny píšú projekty, pošlú ich do Ríma na Dikastérium pre evanjelizáciu, a my potom na generálnom zhromaždení tieto projekty schvaľujeme a následne podporujeme. Cez Rím je to centralizované preto, aby sa pomoc rozdeľovala do všetkých misijných krajín rovnomerne a spravodlivo.

Konkrétnou úlohou misijných diel je podpora bohoslovcov-seminaristov, to je veľký projekt, potom podpora katolíckych diecéz a tiež podpora projektov s deťmi. Tu na Slovensku vzbudzuje asi najväčšie povedomie Misijné dielo detí.

◆ **Za päť rokov ste podporili stovky projektov v desiatkach krajín**

prevažne Afriky a Ázie. Vy osobne často cestujete?

Áno, tých projektov podporíme ročne okolo 150 a každý rok sa snažíme aspoň jednu-dve misijné krajiny aj navštíviť. Aby sme mali spätnú väzbu, ako tam tie projekty bežia a zároveň ľudí aj vyzvať počas misijnej nedele na podporu konkrétnej krajiny. Tento rok to bol napr. Benin, na budúci rok to bude Malawi. Tam sme boli, pripravili sme aj film o tamojších projektoch. Ľudia nás tam vždy čakajú, lebo sú vďační, keď tam prídeme. Boli sme aj v takých chudobných miestach, kde nikdy žiadnu návštevu nemali. Víтали nás tam veľkolepo ako prezidentov, deti dostali zo školy voľno a napr. seminaristi v Benine nám dokonca zaspievali slovenskú hymnu.

◆ Ako prežívate cesty do týchto exotických, vzdialených krajín?

Lietadlom to trvá päť až desať hodín. Prvýkrát som cestoval do Kene - s obavami, ako bude. No teraz už máme cesty dobre pripravené, lebo v každej navštívenej krajine máme zástupcov PMD - tamojšieho riaditeľa s tímom, ktorí nás vítajú, robia

nám program a chodia s nami. Keby sme šli sami, tak najmä v chudobnejších častiach by to mohlo byť aj nebezpečné a ľudia by nás tak pekne neprijímali. Ale teraz PMD v danej krajine nám cestu pripraví. Zastúpenia sú momentálne v 140 krajinách sveta. Okrem vyššie spomenutých krajín som navštívil aj Rwandu, Etiópiu, Srí Lanku, Thajsko, Kambodžu. Vždy sa na mieste s kolegami snažíme urobiť fotky, videá, prípadne film, náš časopis ladíme na tú tému. Vznikol pekný film - Halier chudobnej vdovy - o jednej Kataríne z Lendaku, ktorá podporila dvanásť bohoslovcov v Benine. Máme akoby duchovný most s Afrikou, modlíme sa za nich, môžeme ich finančne podporiť. Oni nás zasa obohacujú svojím nadšením pre vieru, radosťou z nej.

Navštevujeme však aj európske krajiny, ale tie pre inšpiráciu, ako to robiť. Boli sme napr. v Poľsku, Česku, Rakúsku. Najviac nás v práci inšpiruje Viedeň. A oni sa zasa inšpirujú nami, lebo tiež sa tam prezentujeme. Mnohé veci od nás aj prevzali, napr. Francúzi spomenutý film. V Benine sme ho nahovorili vo francúzštine, odvysielala ho francúzska katolícka televízia. Keď sme jedna inštitúcia, je výborné, že si tieto veci môžeme vymieňať.

◆ PMD mali vlani sto rokov. Boli nejaké oslavy?

Tu na Slovensku nie, ale v Lyone bola 22. mája blahorečená zakladateľka Pauline Jaricotová, tam sme

boli všetci riaditelia. K tomu dátumu sme u nás na Slovensku rozbehli sieť modlitieb detí a už 500 skupiniek sa zapája do modlitby ruženca za misie. Každé dva týždne. Ide o projekt Misijné zrnko.

◆ **Všetky vaše príjmy pochádzajú z darov. Môžete porovnať štedrosť Slovákov oproti napr. Rakúšanom, Čechom či iným bohatším národom Európy?**

Nemci, Rakúšania, Španieli sú veľmi štedrý. Ani my nie sme na chvoste, napr. v omšových milodaroch dokonca vedieme. Polovica všetkých omšových milodarov, ktoré sa vyzbierajú pre misie, pochádza zo Slovenska! Len za tento rok to predstavuje 1,1 milióna eur. Posielame ich hlavne do kňazských seminárov v Afrike, kde študujúci bohoslovci nemajú iný príjem. Spomenutá suma reprezentuje asi 200 tisíc svätých omší, slávených v misijných krajinách.

◆ **Kde vidíte zdroj zápalu Slovákov pre misijné diela?**

Máme tu starú tradíciu ešte z čias arcibiskupa Kmetka v Nitre, ktorý cielene rozvíjal túto myšlienku misijnej štedrosti.

◆ **Kto vymyslel adopciu bohoslovcov?**

To sme odkopirovali z Rakúska. Tamojší riaditeľ cistercián Karl Wallner hovorí, že plagiát je v cirkvi povinný. Tým myslí, že ak je niečo dobré, treba to ďalej šíriť a neuplatňovať nič ako autorské právo. Ide o dobrý evanjelizačný a misijný nápad, ktorým sa môžu inšpirovať v každej farnosti.

◆ **Laický pohľad na misie je taký, že katolícki kňazi idú do ďalekej cudziny obracať pohanov. Už to však celkom neplatí a dokonca aj o Slovensku sa hovorí ako o cieľovom misijnom území. Aký je váš názor?**

Pápež hovorí, že každý má byť misionárom tam, kde je. Že krstom sme poslaní byť misionármi. Pred trebárs sto rokmi boli kňazi medzi prvými v misijných krajinách. Teraz už ale napr. v Benine majú 1500 vlastných kňazov, nepotrebujú misionárov z Európy. Naopak, kňazi z frankofónnych krajín Afriky prichádzajú do Francúzska, kde môžu pôsobiť ako misionári. V mnohých dekanátoch majú polovicu takýchto kňazov. Lebo aj mladí ľudia tu v Európe potrebujú evanjelizáciu, nasmerovanie k Bohu. A to im musí niekto sprostredkovať. Takže máte pravdu, že misie zmenili smer - už nejde len o krajiny tretieho sveta. Ale PMD majú význam v podpore a pomoci tým chudobnejším členom našej jednej veľkej Cirkvi.

◆ Nie je dnes produkcia misionárov na Slovensku v útlme?

Zo Slovenska dnes odchádza do sveta veľmi málo misionárov. Je totiž všeobecne málo kňazov. I doba sa zmenila. Kedysi sa cestovalo loďami na opačný koniec sveta aj mesiac

a bolo to vlastne na celý život. Bez možnosti bezprostredného kontaktu s rodinou, známymi. Teraz niekto odíde napr. na Kubu, počas tej doby stále komunikuje s ľuďmi tu u nás, a po roku sa jednoducho vráti, keď príde nejaká kríza, ťažkosť, keď sa mu tam nepáči. Je to aj o všeobecnej vytrvalosti. Samozrejme sú výnimky, čo vydržia na mieste pôsobiť dlhé roky. Ale počet takýchto misionárov sa stále znižuje.

◆ Čo sa týka PMD, ako to vidíte do konca vášho funkčného obdobia? Udrží si Slovensko takú dobrú pozíciu?

Áno, stále cítim podporu, ľudia majú záujem o misie. Snažíme sa, aby to nebolo iba o zbieraní peňazí, ale aj o zaujímavej forme. Napr. teraz na Vianoce bude svätá omša ako dar - cez vianočné pohľadnice. Alebo máme eshop, kde si možno objednať misijného somáríka, ovečku, misijné hry či ružence. Snažíme sa robiť radosť a tvorivo, aby ľudia cítili, že je to prospešné aj pre nich a zároveň môžu prispieť na misijné krajiny. Ale chcem zmieniť, že v každej krajine sme našli slovenského misionára alebo pamiatku na neho. Napr. v Thajsku pôsobila 70 rokov rehoľná sestra Bošňáková, teta bývalého primátora Trnavy. Možno by stálo zato vydať knihu, ktorá by zdokumentovala našich misionárov.

◆ Priezvisko Kňaze priam predikuje povolanie. Vždy ste chceli byť kňazom?

Keď som končil základnú školu,

nevedel som, kam ďalej. Otec bol drevomodelár, učil sa v Martine, a tak ma nasmeroval tam. No nebavilo ma to, nuž po pol roku som prestúpil na gymnázium. A tam už som to mal v sebe - ísť za kňaza, ale ešte som to nikomu nepovedal. Gymnázium som končil za komunizmu, tak som sa oficiálne prihlásil na chemickotechnologickú fakultu, no tajne som podal prihlášku aj na teológiu. Vtedy sa však mohlo hlásiť len na jednu vysokú školu, nuž otec mi zrušil tú prvú prihlášku. Tak ma v 89-tom, ešte za komunizmu, prijali do seminára. A prvá akcia, ktorú som na štúdiách zažil, bola zamatová revolúcia.

◆ **Ako si na ten čas spomínate? Veď vtedy ste mali akurát 18 rokov...**

Presne tak. Bolo to krásne obdobie a pre nás obrovská príležitosť. Hneď sme začali chodiť do zahraničia, zrazu tu bola nová literatúra, nové možnosti. Vtedy sme si to vážili, dnes je to už bežné. Mal som vlastne šťastie, keď ako prvák som vhuhol do novej doby. Ako 23-ročného ma vysvätili za kňaza a 26-ročný som už bol farárom.

◆ **Meno Ivan Kňaze je doslova ikonické pre ornitológov. Váš otec celý život fotografuje vtákov i ďalších živočíchov. Nechceli ste sa tiež stať pozorovateľom prírody?**

Nie. Spolu sme stále niekam chodili na výlety, to bolo fajn. Ale keď mal fotiť, pri jednom motýľovi strávil aj hodinu. A ja ako dieťa som nemal

tú trpezlivosť, rýchlo ma to prestalo baviť. Zrejme z toho dôvodu som nešiel v jeho koľajach.

◆ **Ale doma ste mali náboženské zázemie, otec vás nenahováral na svetskú dráhu. Naopak, bol spokojný, že ste si vybrali kňazské povolanie...**

Obe rodiny, z otcovej i matkovej strany, sú hlboko veriace. Takže otec bol síce spokojný, ale asi mesiac sa trápil, že rod mu vymrie po meči. Z troch detí som bol totiž jediný syn... To ho však prešlo a dnes, myslím, je rád, že som sa stal kňazom. Napokon, dcéry mu darovali dvoch vnukov, takže možno bude mať mužských nasledovníkov.

◆ **Ako sa vlastne Ivan Kňaze starší dostal k fotografovaniu prírody?**

Ako 17-ročný dostal od jeho otca, môjho deda, legendárny Flexaret. Tak ho to chytilo, že odvtedy fotí... Samozrejme, doma sme mali fotokomoru, tri leštičky, vyrastal som vo fotoprostredí, každé dieťa máme plno fotiek. No otec nechodil s aparátom na spoločenské akcie, iba do prírody. A dodnes nie je dňa, aby tam nezašiel, hoci má už 77 rokov. Našťastie, má ju blízko a ona ho drží fyzicky i psychicky. Je s ňou doslova zžitý. Koľkokrát sme mu nosili jedlo, keď ukrytý na strome čakal aj celý deň na vhodný moment stlačiť spúšť a urobiť dobrú fotku. Nemohol ani zliezť dolu k nám, jedlo si vytiahol k sebe špagátom... Hodné obdivu, nie?

Súhlasil a za rozhovor poďakoval Drahotín Tarasovič • Foto: archív I.K.

POZNÁME SA Z KOSTOLNÝCH LAVÍC

Všetko sa zmenilo, keď som prijal fakt, že Boh existuje

Poznáme to asi všetci – v nedeľu dopoludnia vypneme sporák či televízor, vyleštíme topánky a náhlime sa do kostola. Peši, na bicykli či autom. Na rannú či na „hrubú“. Po svätej omši už uháňame za povinnosťami. A popri nich sme si možno ani nevšimli, kto sedel vedľa nás v kostolnej lavici. Alebo komu sme kývli hlavou na znak pokoja. A pritom náš chrám je plný vzácnych ľudí, ktorí pracujú či žijú na Božiu slávu. Svetská pýcha či ľudská chvála pre nich nie sú hodnotou. Táto rubrika slúži aj na to, aby sme sa vo farnosti lepšie spoznali. Aby sme poznali ľudí, ktorí svoje dary premieňajú na radosť iných. Prinášame ďalší rozhovor.

Začínali „na Sklenákových“

Na nášho dnešného respondenta úvod tejto rubriky nevelmi sedí. Pozná ho každý – a ak náhodou nie tvár, tak určite hlas. Pavol Černý je spevákom, ktorý nedeľu čo nedeľu so synom Samkom z chórusu robia sväté omše v našom kostole pôsobivejšími. Tento rozhovor vznikol 1. decembra – presne na 20. výročie Paľovho príchodu do Závodu. Ako sa k nám dostal? „Úplnou náhodou. Potrebovali sme s rodinou niekde bývať, hľadali sme dostupné bývanie. Po sobáši sme bývali u jedných rodičov, potom u druhých,“ rozhovoril sa Pavol. „Pritrafilo sa nám prijateľné bývanie v Závode, síce v spoločnom dvore, ale fajn. Bývali sme „na Sklenákových“, ako by povedali Závodčania. Neskôr sme kúpili pozemok, jeden z farských, a postavili sme si dom.

Od spevokolu po pašie

V čase prístahovania rodiny Černých bol u nás farárom otec Peter

Paľovi to v uniforme svedčí

Mášik. Hneď ponúkol Pavlovi vedenie spevokolu. Mladé svieže hlasy niekoľko rokov zvučali našim chrámom. Dievčatá vyrástli, povydávali sa. Spevokol sa rozpadol, dnes už nefunguje. Keď pán Trajlínek, spevák na sv. omšiach, povedal, že už nevládze spievať, nastúpila k organistovi Vendelínovi Šrámkovi posila – Pavol Černý. V roku 2017 začal na organe hrať vtedy 11-ročný syn Samko. Dvo-

jici otec a syn to ide vskutku skvele. V tomto roku na Veľkú noc bravúrne odspievala pašie.

Chlapec ohuroval profesionálov

Otec je na syna právom hrdý: „Je naozaj príjemný pocit spolu hrať a spievať. Nedávno sme s vojenskou hudbou hrali vo veľkom koncertnom štúdiu Slovenského rozhlasu, Samko hral s nami. Odmalička chodil so mnou do práce a kolegov hudobníkov ohuroval hrou na klavíri. Študuje na bratislavskom cirkevnom konzervatóriu a hovoril mi, že by si rád zahral s vojenskou hudbou. Môjmu veliteľovi sa táto myšlienka zapáčila a rozhodol sa ju uskutočniť. Podarilo sa to na 6. ročníku charitatívneho koncertu v rozhlase. Koncert s názvom Očami srdca organizuje Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbroyených silách SR a ozbrojených zboroch SR.“

Koniec sna o kuchárovi

Vzťah k hudbe zdedil Pavol po oboch rodičoch, ale hudobný sluch jednoznačne po mame. „Spolu sme si spievali v panelákovej sušiarni pri vešaní bielizne,“ usmieva sa hudobník. „Na oslavách Prvého mája, kde hrávala dychová kapela, som stával pod pódium a počúval, kým neskončili.“ Na Základnej umeleckej škole v Malackách chcel chodiť na klavír. Na ten chce chodiť väčšina detí, talentovanému Paľkovi teda ponúkli dychový nástroj. Začínal s flautou, prešiel na baskrídlovku a trombón. Hoci pôvodne chcel byť kuchárom, išiel na konzervatórium študovať hru

S maminkou a bratmi

na trombóne. Ovláda aj gitaru, flautu, baskrídlovku, kontrabas, gajdy. Počas štúdia na konzervatóriu učil na ZUŠ vo Veľkých Levároch hru na flaute a hudobnú teóriu.

Cesta do uniformy

Dlhé roky hral v dychovke v Malackách. Po konzervatóriu nastúpil na ročnú základnú vojenskú službu do Bratislavy. „Po prijímači som každý deň chodil z kasární do vojenskej hudby na Dulovo námestie. Osvedčil som sa, po základnej službe ma prijali do armády ako profesionálneho vojaka. Tam som už 24 rokov,“ rekapituluje P. Černý.

Vojenská hudba Ozbroyených síl Slovenskej republiky má predpísaný služobný repertoár: klasické pochody, uvítací pochod, slovenskú hymnu, smútočné pochody a chorály. Koncertný repertoár však tvorí priezrez rôznymi žánrami: od ľudových piesní, cez rock, pop, filmovú hudbu až po vážnu hudbu.

Plné pocty prezidentovi

Najkurióznejšie vystúpenie Pavol odohral, či vlastne neodohral, na kopci Strateneč v Javorníkochoch. „Vte-

dajší minister obrany tam mal chalupu, malo sa tam konať kladenie vencov. Bol začiatok mája. Celý čas lialo, bolo neskutočne chladno, fučal vietor a my sme mali na sebe len tričká a maskáčové blúzy. Úplne sme premrzli. Dlhو sme čakali a nakoniec sme ani nehrali, pretože pán minister neprišiel,“ s úsmevom spomína Pavol. S vojenskou hudbou hrajú najčastejšie pri vzdávaní úplných vojenských pôct v Grasalkovičovom paláci, ktorý je sídlom prezidenta SR, na ministerstve obrany, pri pietnych aktoch kladenia vencov, na vojenských útvaroch pri slávnostných nástupoch a na vojenských pohreboch. Pohreby s úplnými vojenskými poctami odohrali profesorovi Krčmérymu alebo bývalému ministrovi zahraničných vecí Eduardovi Kukanovi. Pavol s vojenskou hudbou vítal pri príchode na Slovensko aj oboch Svätých Otcov: Jána Pavla II. na letisku a Františka na nádvorí Prezidentského paláca. Na vlastné oči, v uniforme a s hudobným nástrojom, videl desiatky prezidentov a mnohých monarchov. Okrem iných aj prezidenta Busha, kráľovnú Alžbetu II, alebo Vladimíra Putina. Prezident SR je vrchným veliteľom ozbrojených síl, vojenská hudba hrá aj na jeho inaugurácii. Na jar, po prezidentských voľbách, teda čakajú na Pavla a jeho kolegov plné pocty novému prezidentovi.

V uniforme aj smokingu

Vojenská hudba nehraje každý deň 8 hodín, čo robia hudobníci v bežných dňoch? „My hovoríme, že sme v prvom

rade muzikanti a ostatní nám hovoria, že sme v prvom rade vojaci,“ vysvetľuje Pavol Černý. „Absolvovať teda musíme aj vojenský výcvik: poradovú prípravu, strelbu, základné bojové zručnosti, mobilizačnú prípravu, chemickú prípravu. Nonstop máme pohotovosti, 10 ľudí musí byť vždy v dosahu, na telefóne. Keď sa začala vojna na Ukrajine, mali sme 24-hodinové služby so zbraňou vo Vajnoroch. Na začiatku vojny bolo všetko v pohotovosti.“

Vojenská hudba má čosi viac ako 50 členov. Pri vojenských ceremoniach hrá orchester vždy tak, aby vytváral ucelený tvar: napr. v zostave 6 x 6 alebo 6 x 5 hudobníkov. Štandardne hrávajú v zelených reprezentačných uniformách, na koncertoch vo vojenských smokingoch. Inak v bežný pracovný deň si obliekajú maskáče.

Krst zariadila babka

Pavol je najmladším z 3 bratov. Vyrástol v neveriacej rodine, nebol pokrstený. „Otec bol straník,“ spomína P. Černý. „Keď som mal 16 rokov, babka z Oravy zahlásila, že nezomrie spokojne, kým nebudú všetci chlapci pokrstení. Dovtedy bol pokrstený len najstarší brat. Mama vedela, že syn jej kolegyne sa vo farnosti angažuje v práci s mládežou. Poprosila ho, aby nás pripravil na krst. Písal sa rok 1994, stretávali sme sa, počúvali o Bohu, o kresťanstve o viere. Dostali sme sa do spoločenstva. Absolvoval som krst a o 2 roky neskôr birmovku.“

Boh existuje

Pavol netají, že pre krst sa ako tínedžer rozhodol z poslušnosti, nech sú babka aj mama spokojné. No postupom času prišlo obrátenie. „Prvý dôležitý krok nastal, keď som prijal fakt, že Boh existuje. Že tu nie sme len tak náhodou. Na strestkách sme sa o ňom rozprávali, modlili a mňa zaujalo, ako ľudia dôverne oslovovali Boha. Postupne som dochádzal na to, že to nie je len niekto, kto tu všetko riadi. Že je to Boh, ktorý sa o mňa zaujíma. Ktorému na mne záleží. Začal som si budovať osobný vzťah s Bohom,“ otvára svoje vnútro Pavol Černý. Neskôr sám začal viesť stretká. V tom období bol v Malackách kaplánom Peter Kudláč, náš súčasný pán farár. Neskôr, hlavne počas základnej vojenskej služby, Pavol chodil na stretnutia Spoločenstva pri Dóme sv. Martina v Bratislave a po presťahovaní do Závodu bol členom novozałożeného rodinného spoločenstva.

„Fest“ záhorácka kapustnica

Hoci sa Pavol Černý nestal kuchárom, tak ako sníval v detstve, varí často a rád. Na Vianoce kedysi robieval oravskú „chudobnú“ bielu kapustnicu, akú robí jeho mamka. Teraz už robieva „fest“ záhorácku a k tomu klasiku: kapra so šalátom. Najvďačnejšími stravníkmi sú synovia Dominik a Samko. Chutí im všetko, čo otec uvarí. Samko ide hudobnou cestou, študuje na konzervatóriu hru na organe, vie však aj opraviť počítač alebo telefón. Do-

minika to ťahá k športu, urobil si trénerský kurz a pracoval ako tréner vo fitnesscentre. Momentálne pracuje a žije v Bratislave a pripravuje sa na štúdium v odbore fyzioterapia. Pali Černý vedie v našom Svitaní rubriku Zo života svätých. Má obľúbeného svätca? „Svätého pápeža Jána XXIII. a sv. Filipa Neriho. Oslovili ma svojou láskavosťou a zmyslom pre humor,“ uzatvára Pavol – nie náhodou aj autor rubriky Na veselú nôtu.

Zhovárala sa: Ivana • Foto: archív P. Č.

Otec a syn, dvaja skvelí hudobníci

Kto je Pavol Černý (46)

Pochádza z Malaciek, narodil sa ako tretí syn do rodiny otca pôvodom z Gajár a mamky pochádzajúcej z Oravy. Vyštudoval konzervatórium a po škole a základnej vojenskej službe sa stal profesionálnym vojacom. Hudbe zasvätil svoj život. S rodinou sa v roku 2003 presťahoval do Závodu. Má dvoch synov: Dominika a Samuela. Je členom Vojenskej hudby Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Je aj aktívnym členom folklórneho súboru Závodzan.

ZAŽLTNUTÉ OKAMIHY

Na Štefana

Po slávnosti Božieho narodenia zaradila cirkev do svojho kalendára spomienku na prvého mučeníka, svätého Štefana. Tento sviatok sa zaviedol okolo roku 380, len niekoľko rokov po ustanovení Vianoc.

Nazapočítaj im hriech

Štefana považuje Cirkev za prvého kresťana zabitého za šírenie Kristovho učenia. Podľa biblie ho ukameňovali židia, keď pred nimi vyhlásil Ježiš Kristus za Božieho syna a povedal im, že zabili Mesiáša. Známa je jeho posledná veta: „*Pane, nezapočítaj im tento hriech*“.

Na Slovensku je sviatok svätého Štefana dňom návštev, vinšovania, koledovania a zábavy. Vzhľadom na pôstny charakter Adventu vystupuje v tento deň do popredia uvoľnenosť a radosť. Popoludní sa na dedinách zvykli hrať divadlá, večer patrilo tradičným svätoštepanským zábavám.

Nastupuje zábava

U nás tento deň taktiež patrilo zábave a hlavne mládeži. Chlapci sa dohodli a chodievali vinšovať po dedine s veľkým pleteným koláčom. Ešte keď sa mlátilo obilie, tak gazda odložil zo dve, tri viazanky na viazanie snopov. Skrútili sa, aby boli pevné a držali, no a teraz si tieto **povrísua** chlapci zobrali. Z týchto potom koláč pletli. Vzali sa tri viazanky a pletli sa ako

vianočka, do venca. Slama sa viazala na **kadlecký suk**, aby netrčala a krásne pekne ukázali. Potom sa narobili ešte z **flusu**, teda z krepového papiera, ruže a napokon sa celý veniec omašľoval. Aby sa im ľahšie nosil, pripevnili naň i remeň prehodili si ho cez plece.

Hor' sa do krčmy

Po dedine chodili dve skupinky: Horiánci a Doliánci. Slobodní chlapci, ktorí ešte nemali frajerky. Chodievalo ich zo päť, šesť. Každá skupinka mala svojho harmonikára, pokladníčku, fľašu so **sifónom** – alkoholom, najčastejšie vínom silne zriedeným s vodou, a neodmysliteľný koláč. Skupinky chodievali za sebou, najskôr Doliánci a za nimi postupovala partia Horiáncov. Nevynechali ani jedno dievča, kde bol chlapec **na pitke** – teda na besede u frajerky. Gazdiné im ponúkali z už nachystaného údeného mäsa a oni zase každej žene naliali z toho svojho **sifóna**. Harmonikár medzitým spustil krátku polku alebo valčík. Zatancovali si, no nezabudli si vypýtať aj drobné do kasy. Plnili ju výlučne ženy, od mužov nedostali nič. Keď už obišli všetky dievčatá, zamierili do šenku. Horiánci do svojho a Doliánci tiež. Krčmári ich už čakali a koláče od nich odkúpili podľa dohody za liter vína, či dva a obesili ich na stenu. Peniaze, ktoré si chlapci vybrali, utratili potom spolu na zábave v krčme.

Dvakrát vzrušenie

V tento deň však každoročne dedinu rozrušila ešte jedna udalosť. Na

Štefana sa chlapci vracali zo služieb. Veľa chlapcov horiáncov vtedy slúžievalo v susednom Rakúsku. Keď mali prísť, gazdovia, ktorí mali záprahy, sa dohodli, a išli pre nich k prievozu. Bývalo ich i zo štyri vozy. Vracali sa domov so spevom a každý mal so sebou koláč. Niesol si ho zo služby, bol pečený, pomešší, tiež omašľovaný. Chleby vyložili pri šenku. Na chvíľu sa doň nahrnuli, ale iba na chvíľu, veď každý z nich chcel byť už konečne doma. Takéto vzrušenie prebehlo dedinou aj na Nový rok, s tým rozdielom, že tentoraz vozy priviezli dievčatá. Dievčatá chodievali slúžiť takmer všetky. Bola to pre ne často jediná možnosť, ako si zaobstarat' výbavu, preto slúžievali aj niekoľko rokov. Aj dievčatá si prinášali koláče a spievali ešte krajšie: *Otvorte mamičko, otvorte dvera, už sem sa najedua rakúskeho chleba. Rakúsky chlebiček ten by máuo suaný, já sem ho soliuva svojíma slzámi.*

Traja králi

6. januára si pripomínáme sviatok Zjavenia Pána, ktorý sa nazýva aj sviatok Troch kráľov. Patrí medzi najstaršie kresťanské sviatky, slávi sa už od 3. storočia. Je to deň, keď Boh svetlom hviezdy zjavil svojho syna všetkým národom. V rímskokatolíckej cirkvi je 6. január prikázaným sviatkom. Jeho ústrednou témou je udalosť, keď traja mudrci z Východu prišli do Betlehema pokloniť sa novonarodenému Ježišovi a priniesli mu svoje dary – zlato, kadidlo a myrhu. Troch kráľov – Gašpara, Melichara a Baltazára priviedlo k malému Ježiškovi svetlo betlehemskej hviezdy. Traja králi sú tradičnými postavami betlehemov aj témou vianočných a trojkráľových hier. Vo sviatok Zjavenia Pána kňazi počas slávnostných omší posväcujú trojkráľovú vodu, soľ, kriedu a tymian. Počas tohto sviatku je tradičným i posvätenie domov.

Drösing 1932, žatva, spomienka na prácu v Rakúsku.

G + M + B

Na **Tri Krále** si gazdiné v kostole nabrali svätenej vody a celý dom, teda všetky miestnosti i maštale, ňou pokropili. Týmto úkonom bránili nečistým mocnostiam prístupu do domu. Vysvetlili to jednoducho: **aby do stavaňá nemohli zuý duchové**. Napokon **na podvoji** – zárubňu napísali písmená G + M + B, čiže začiatocné písmená mien Troch kráľov: Gašpara, Melichara a Baltazára. Tento nápis sa zmýval až na sviatok Panny Márie Hromničnej – Obetovanie Pána. Chodenie betlehemcov u nás starí ľudia nepamätajú. Za dedinou však boli tehelne, vavelo sa im **U cihuárú**. Našinskí a ani deti teda nechodievali, no od týchto tehlárov sa vždy vypravili traja chlapi a po dedine chodili ako Traja králi. Jeden z nich sa natrel na čierne, že ho ani poznať nebolo. Vošli do domu a dvaja bieli začali:

*My Tré Králi od východu
spatřili sme jasnú hviezdu.
A ty černý na tem zadu,
nevystřkuj na nás bradu!*

Pokračoval čierny:

*A já nejsem žádný černý,
já sem z Murínskej zemi.
To je enem sunko vino,
že mja ono opáliuo!*

Keď ešte nad dverami domáci nemali napísané ich iniciály, tak to rýchle napravili a ako odmenu brali len peniaze. Tieto potom spolu prepili.

Spravoval: Peter V.
Foto: archív autora

NA VESELÚ NÔTU

Mních sedí pod jabloňou v ovocnom sade, je jablko a modlí sa:

„Dobrý Bože, ďakujem Ti za tento krásny deň, za štebotavé vtáčiky, za tento strom, ktorý mi poskytuje tieň a chutné ovocie.“

V tom pribehne majiteľ sadu a začne mu nadávať:

„Ty lotor, kto ti dovolil jesť moje jablká?“

Nevieš, že v Písme je napísané: „Nepokradneš?“

Mních obráti zrak k nebu a hovorí:

„Dobrý Bože, ďakujem Ti za tento krásny deň, za štebotavé vtáčiky, za tento strom, ktorý mi poskytuje tieň a chutné ovocie a za to, že môžem od tohto dobrého človeka počúvať slová Svätého Písma.“

„Je pravda, že po smrti sa človek zmení na prach?“, pýta sa dievčatko mamy.

„Je to pravda, prečo sa pýtaš?“

„Tak to za našou skriňou muselo zomrieť veľmi veľa ľudí!“

Príde vnúčik k babke:

„Babi, máš wifi?“

„Nie zlatko, iba mäsko s ryžou.“

Keď som bol malý, bál som sa pozrieť pod posteľ.

Teraz sa bojím pozrieť do peňaženky.

Pripravil: Pavol

Svetový apoštolát Fatimy na Slovensku

V roku 2006 boli Pápežskou radou pre laikov schválené štatúty medzinárodného združenia veriacich s názvom Svetový apoštolát Fatimy (so sídlom vo Fatime), ktoré chce po celom svete rozširovať fatimské posolstvo. Naša Konferencia biskupov Slovenska menovala pre toto dielo zodpovedného žilinského diecézneho biskupa Mons. Tomáša Galisa. Združenie pochádzajúce priamo z Fatimy je spojené so zjavením a priamo, bezprostredne, originálne organizuje fatimský apoštolát. Po celom svete sú s ním spojené národné a miestne centrá. Veriaci, ktorí sa pripoja k apoštolátu, sa tým aj zapíšu do Zlatej knihy fatimskej a ich mená budú zanesené do Fatimy pri výročnej púti.

Závazky členov Svetového apoštolátu Fatimy

1. Obetovať každý deň ťažkosti spojené s vykonávaním každodenných povinností pre verné zachovávanie Božieho zákona.
2. Modliť sa každý deň ruženec (päť desiatkov) meditujúc nad jednotlivými tajomstvami.
3. Nosiť karmelský škapuliar (alebo medailón) ako znamenie a pripomienku osobného zasvätenia Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie.
4. Zúčastňovať sa na pobožnosti prvých sobôt s úmyslom odčiniť

urážky Nepoškvrneného Srdca Panny Márie, pripravení sviatosťou zmierenia pristúpiť k svätému prijímaniu, pomodliť sa päť desiatkov ruženca a pobudnúť 15 minút s Pannou Máriou, rozjímajúc o ružencových tajomstvách.

Ak sa chcete pripojiť, zašlite svoju adresu i rok narodenia mailom na adresu: info@apostolatfatimy.sk alebo poštou:

Svetový apoštolát Fatimy
Mariánske nám. 23
P. O. Box B-46
011 36 Žilina 1

Následne dostanete brožúrku a členskú kartičku. Je možné poslať naraz viac adries aj s kontaktnou adresou na zaslanie brožúrok.

Bližšie informácie:
apostolatfatimy.sk

LIST DO NAŠICH RODÍN

Mary's Meals - aspoň jedno jedlo denne

ŠKOLA + JEDLO = NÁDEJ

Práve v čase Adventu a Vianoc hľadáme dary, ktoré majú skutočnú hodnotu a môžeme nimi obdarovať druhých. Veci, ktoré sa pre nás stali samozrejmi a každodennými, je ťažké vnímať ako dar. Avšak pre niekoho môžu znamenať veľmi veľa. Jedným z takýchto darov je pre milióny detí sveta práve jedlo a možnosť chodiť do školy. Tento rok môžeme pre tieto deti priamo pri svojom vianočnom stole prestrieť miesto spolu s charitatívnym dielom Mary's Meals.

Nádej v miske jedla

Učiteľia v africkej škole Mzedi si všimli, že Lazaro, dovtedy úplne dochvilný chlapec, začal každé ráno chodiť do školy neskoro. Bez vysvetlenia. Neskôr sa ukázalo, že Lazarova mama zomrela a ostal doma sám so svojim malým bračekom, o ktorého sa staral. Lazaro sám závisel od jedla, ktoré dostal každý deň v škole, no jeho malý braček však do školy ešte nechodil, a tak Lazaro hľadal, ako by mu pomohol. Dupočul sa o podobnom stravovacom programe v predškolskej triede na mieste vzdialenom necelé dva kilometre. Odvtedy každé ráno Lazaro odniesol svojho malého brata na miesto, kde sa ubezpečil, že dostane najesť, až potom sa s oneskorením vrátil do školy.

Sviatočná večera, ako ju poznáme u nás

Vo svete je stále obrovské množstvo detí v situácii podobnej ako Lazaro. Mnohé z nich nenavštevujú školu pravidelne alebo vôbec, pretože pomáhajú živiť rodinu, pracujú či dokonca žobrujú. Zároveň sa kvôli hladu nemôžu na vyučovaní sústrediť a nemajú dostatok energie na učenie. Školské jedálne, ako ich poznáme u nás na Slovensku, nie sú v týchto oblastiach samozrejmosťou.

Práve v takýchto miestach pracuje Mary's Meals na svojej misii. Ide o medzinárodné charitatívne dielo, bojujúce proti hladu zavádzaním školského stravovania tam, kde chudoba a hlad bránia deťom v prístupe k vzdelaniu. Mary's Meals podáva deťom v školách jedno jedlo denne, čím naplňa nielen ich potrebu najesť sa, ale umožňuje im aj získať vzdelanie a vymaniť sa z chudoby.

Motto Mary's Meals, ŠKOLA + JEDLO = NÁDEJ, bolo inšpirované slovami 14-ročného chlapca Edwarda. Keď sa s ním v roku 2002 stretol Magnus MacFarlane-Barrow, zakladateľ Mary's Meals, a opýtal sa ho, aké sú jeho ambície či sny, Edward odpo-

vedal: „Chcel by som mať dostatok jedla, aby som sa mohol najesť, a jedného dňa by som rád chodil do školy.“ Jednoduché slová Magnusa hlboko oslovili a zo spontánnej myšlienky pomoci je dnes dielo, ktoré sýti už takmer 2,5 milióna detí v 18 krajinách sveta každý školský deň. V školách, kde deti dostávajú jedlá Mary's Meals, stúpa počet zapísaných žiakov, zlepšuje sa ich dochádzka, deti sú veselšie, zdravšie, dokážu sa lepšie sústrediť a dosahujú lepšie výsledky.

Posadíme dieťa v núdzi k svojmu štedrovečernému stolu?

Práve vďaka tejto spolupráci je suma potrebná na nasýtenie jedného dieťaťa počas celého školského roka len 22 €. Suma, ktorú často minieme na nákup v potravinách, nový kus oblečenia či jednu večeru v reštaurácii, dokáže deťom naplniť ich misku či tanier jednoduchým, no výživným jedlom počas celého školského roka – a tak im skutočne meniť životy. Možno nedokážeme zmeniť a vyriešiť naraz hlad vo svete, no dokážeme zmeniť svet jednému dieťaťu, a to stojí za to.

Miesto pre núdzne dieťa pri našom štedrovečernom stole

Jednou z typických slovenských tradícií je príprava miesta navyiac pri štedrovečernom stole pre núdzneho či počestného. Tento slovenský zvyk je často len symbolické gesto, avšak tieto Vianoce toto miesto nemusí ostať prázdne a gesto sa môže stať

reálnym skutkom. Mary's Meals každoročne pripravuje akciu Vianočný stôl, do ktorej sa môže zapojiť každý. Pri virtuálnom vianočnom stole na www.vianocnystol.sk môže človek prestrieť svojím príspevkom jedno alebo viac miest – tanierov pre núdzne deti. Každý, kto prispeje, posadí symbolicky k spoločnému stolu dieťa a zabezpečí mu jedlo nielen na Vianoce, ale počas celého školského roka. Takto môžeme osláviť Vianoce spoločne ako rodina – napriek tomu, že sme od seba vzdialení.

Spojme sa v spoločnej modlitbe za všetky hladujúce deti sveta:

Modlitba za Mary's Meals

Otče náš, chlieb náš každodenný daj nám dnes a odpusť nám, keď si niekedy z chleba, ktorý je pre všetkých, berieme viac, ako nám patrí.

Dovoľ nám pomáhať Ti sýtiť hladujúcich dobrými vecami, nie omrvinkami z nášho stola.

Nauč náš deliť sa s tým, čo nepatrí len nám. Zaodej nás svojou láskou, aby sme mohli dokončiť každé dobré dielo, pre ktoré si nás povolal.

Vlož do našich srdc Tvoj súcit so všetkými hladujúcimi deťmi a použi naše malé skutky lásky, aby už nikdy viac nehladovali.

Amen

Imprimatur: Mons. ThDr. Štefan Sečka, PhD., spišský diecézny biskup (20.12.2019, Prot. č. 11/2019)

Viac info o diele Mary's Meals:
www.marysmeals.sk

NÁŠ TIP

Tatranský ľadový dóm

Poznáte Tatranský ľadový dóm? Je najnavštevovanejšou atrakciou vo Vysokých Tatrách. Vlani, v jubilejnom 10. ročníku, sa umelci inšpirovali sakrálnou Bazilikou Božieho hrobu v Jeruzaleme. Ľadová stavba ukrývala symboliku v ceste bolesti, ktorú na krížovej ceste prešiel Ježiš.

Via Dolorosa

Po vstupe do ľadovej kupoly návštevníci mohli vidieť symbolickú Krížovú cestu Via Dolorosa, ktorá predstavuje ulicu v Starom meste Jeruzalem a Cestu bolesti. Spolu s hlavným architektom expozície Adamom Bakošom na stavbe dómu spolupracovalo 22 sochárov a rezbárov zo Slovenska, Česka, Nemecka. Celkovo bolo použitých až 225 ton ľadu a 1880 ľadových blokov. Kupaľa, ktorá túto ľadovú nádheru ukrývala, mala priemer 25 m a najvyšší bod stavby dosahuje výšku 10,5 m.

Sezóna 2023/2024

V tomto roku je témou Tatranského ľadového dómu na Hrebienku Westminster Abbey. Monumentálna stavba Westminsterského opátstva, kráľovského chrámu z Londýna postaveného v gotickom štýle, ktorý je od roku 1066 miestom korunovácie Anglických kráľov. Téma nie je náhodná – autori sa rozhodli uctiť si 15. výročie návštevy Kráľovnej Alžbety II. na Slovensku a vo Vysokých Tatrách. Za pozornosť stojí aj list návštevníkom Tatranského ľadového dómu od dekana Westminsterského opátstva, ktorý možno v dóme vidieť.

Ako sa tam dostanete

Na Hrebienok sa dopravíte pohodlne pozemnou lanovkou zo Starého Smokovca, alebo pešo za asi 45 minút, nenáročným terénom. Tatranský ľadový dóm je otvorený denne od 9.00 h do 16.00 h, cez víkend až do 18.00 h. Vstup do kráľovstva ľadu je bezplatný. V blízkosti Hrebienka môžete navštíviť aj Rainerovu chatu, Studenovodské vodopády, Zamkovského chatu či Bilíkovu chatu.

Nie sú Vianoce ako Vianoce

Vianoce sa začínajú v našich obchodných centrách často už v polovici októbra. V mnohých domácnostiach a rodinách začiatkom Adventu. Všade sa na nás valí vianočná výzdoba, koledy, vianočný tovar, reklama na vianočné darčeky a zaručené tipy pre „Ježiška“. Počas adventného obdobia sa konajú vianočné trhy, vo firmách mávajú zamestnanci vianočnú kapustnicu, zháňame sa po darčekom, novej výzdobe, pečieme koláčiky, chystáme sa na sviatky. A v duchu si mnohí prajú: nech už sú za nami. Často sme nasýtení skôr, ako by sme chceli. Presýtení a zároveň prázdni. Cítíme, že niečo nie je v poriadku. My nie sme v poriadku, sme chorí.

V starých koľajniciach

Sme chorí z toho, že dva mesiace pred skutočnými Vianocami počujeme odvšadiaľ znieť vianočné koledy. Sme otrávení zo všetkých vianočných ozdôb a girland, ktoré na nás všade blikajú. Namiesto toho, aby sme si vyrobili či kúpili adventný veniec, pri ňom sa stretávali ako rodina a očakávali príchod Pána, Svetlo, ktoré príšlo a príde na svet, lekára na všetky naše neduhy, mnohým doma na stoloch pristane vianočný svietnik. Mnohí už majú postavený stromček, vysvietený dom zvonku, snažia sa pobehať čo najviac vianočných trhov a zažiť atmosféru Vianoc. Potom príde dlho očakávaný Štedrý večer, sviatok narodenia Pána a 2. vianočný sviatok... A koniec, je po sviatkoch. Máme to za sebou. Začíname prípravu na Silvestra, treba sa rozlúčiť so starým rokom a privítať ten nový. Bujaré

oslavy, ohňostroje, prípitky. A život pokračuje ďalej vo svojich zabehnutých koľajniciach.

Nájdí svoj poklad

Postoj, človeče. Zastav. Stíš sa. To je Advent. Počuješ? Nenechaj sa vtiahnuť do takéhoto kolotoča. Nedovoľ, aby tá okradli o ten najkrajší dar. Dar Vianoc. Spomaľ. A načúvaj. Hľadaj ten pokoj, po ktorom tak túžiš. Radosť, ktorá Ti dáva chuť vzlietnuť. Lásku, ktorá ti nedá spať. Otvor svoje srdce malému Jezuliatku. A nájdí svoj poklad. Prameň lásky, radosti a pokoja. Zaži tie pravé Vianoce. Nie len v ten jeden deň. Zažívaj zázrak Vianoc každý deň. Nech sa Ježiš v tvojom srdci narodí každý deň a naplní teba i tvoje okolie svojimi milosťami.

Príde k nám svetlo sveta

Advent je čas, kedy očakávame príchod Pána. Pripomíname si Jeho príchod na túto zem a zároveň oča-

kávame aj Jeho druhý príchod na konci sveta. Je to čas, keď sa máme vo svojom srdci stíšiť a hľadať Ho. Pomáha nám aj adventný veniec ako symbol. Veniec je oddávna symbolom víťazstva a kráľovskej dôstojnosti. Aj Biblia hovorí o venci ako o prejave úcty, radosti a víťazstva. Adventný veniec vzdáva hold tomu, kto je očakávaný a prichádza zároveň ako víťaz, kráľ a osloboditeľ. Rozlievajúce sa svetlo z horiacich sviec symbolizuje prichádzajúceho Krista, ktorý je „svetlom sveta“. (Zdroj: <https://svetkrestanstva.postoj.sk/8768/aky-je-povod-adventneho-venca>). Zelený kruh ako symbol večného života a nekonečnej lásky Boha k človeku, štyri sviece ako štyri adventné nedele, fialová farba, ktorá symbolizuje pokánie a je zároveň farbou liturgického rúcha a ružová (tretia adventná nedela) vyjadrujúca radosť, že Pánov príchod sa už blíži. Naopak červená a zlatá farba sú liturgické farby Vianoc. Po dobrej adventnej príprave nás čaká zázrak Vianoc. Na zem i do

našich srdc príde Svetlo, ktoré prežiarí každú tmu. Od sviatku Narodenia Pána po Nový rok slávime vianočnú oktávu. Teda osem dní ako jeden sviatok. Vianočné obdobie sa končí sviatkom Krstu Pána, ktorý sa slávi v nedeľu po 6. januári (Zjavenie Pána –Traja králi). Vianočné obdobie je najkratšie a zároveň najintenzívnejšie liturgické obdobie. Síce trvá krátko, ale nekončí druhým vianočným sviatkom.

Prajem si, aby sme si všetci našli čas, nielen počas Adventu, ale kedykoľvek to potrebujeme, a upratali a vyzdobili si tak ako na Vianoce nielen svoje domy a príbytky, ale aj svoje srdcia a duše a mohli tak zažívať zázrak Vianoc každý deň. Aby sa Ježiš narodil v našom srdci a aby prežiaril naše životy i životy všetkých okolo nás. Radostné, pokojné a láskyplné vianočné sviatky všetkým ľuďom! Gloria in excelsis Deo!

Veronika

Kedy sú Vianoce?

Keď dokážeš zabudnúť na seba a myslieť viac na druhých – sláviš Vianoce.

Keď si dopraješ čas vypočuť druhých – sláviš v duši Vianoce.

Keď uľahčíš námahu blížnemu, venuješ mu pozornosť – teš sa, máš v duši Vianoce.

Keď nebudeš kritizovať, povyšo-

vať sa nad iných, vyhľadávať chyby a zraňovať druhých – v tej chvíli začínajú Vianoce.

Keď vieš darovať úsmev, láskavé slovo, keď máš pre druhých pochoopenie a rozmyšľaš, ako im môžeš pomôcť – vtedy sa začínajú sláviť Vianoce.

Keď druhým nepripomínaš chyby z minulosti a všetko im odpúšťaš – vtedy sa môžu sláviť Vianoce.

Keď s láskou pomôžeš tým, ktorí potrebujú pomoc, najmä chorí, chudobní a opustení – vtedy už žiješ Vianoce.

Keď svojím životom, svojimi skutkami spievaš Sláva Bohu na výsostiah..., vtedy trvajú v tvojom srdci Vianoce.

Ak si však voči tomuto svetu ľahostajný a myslíš len na svoje záujmy, Vianoce od teba odišli, nie je v tvojom srdci miesto pre Ježiša, nenarodí sa v ňom. Mária a Jozef musia hľadať miesto inde, ale kde? ...

Vianoce sa môžu v tvojom srdci začať už dnes. Záleží len na tebe, či budeš milovať celým svojím srdcom Boha a svojich blížnych.

Text neznámeho autora

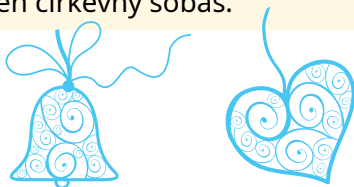
FARSKÁ MATRIKA

Sviatosť krstu prijali   krst:

Alžbeta Hollá	08. 10. 2023
Samuel Škorec	08. 10. 2023
Šimon Kuklovský	04. 11. 2023
Matiáš Lukáček	12. 11. 2023
Richard Novotný	12. 11. 2023
Dávid Brunclík	10. 12. 2023

Manželstvo uzavreli

Od septembra sa nekonal žiadnen cirkevný sobáš.

Do večnosti sme vyprevadili

pohreb:

Jitka Chovancová, r. Kraifová	† 01. 10. 23	04. 10. 2023
Anastázia Vrabecová, r. Valentová	† 18. 11. 23	22. 11. 2023
Terézia Studeničová, r. Hruzová	† 07. 12. 23	11. 12. 2023
Alojz Černý	† 07. 12. 23	12. 12. 2023
Michal Koch	† 10. 12. 23	13. 12. 2023

